

اهداف و نشانه‌های تحقق شایستگی‌های عمومی برنامه‌های درسی پایه‌های اول، دوم، سوم، چهارم، پنجم و ششم ابتدایی

جدول اهداف و نشانه‌های تحقق‌ناپذیری عمومی برنامه‌های درسی پایه اول، دوم، سوم، چهارم، پنجم و ششم دوره ابتدایی - سال تحصیلی ۹۷ - ۹۶

عناوین	اهداف کلی	نشانه‌های تحقق
شایستگی‌های فردی	رعایت بهداشت و ایمنی	<ul style="list-style-type: none"> - توجه به آراستگی و پاکیزگی خود و محیط و وسایل شخصی - رعایت نکات بهداشت فردی و اجتماعی - رعایت نکات ایمنی در تغذیه، انجام فعالیت و استفاده از وسایل
	رعایت آموخته‌های اخلاقی	<ul style="list-style-type: none"> - خوش رفتاری با دیگران - احترام به بزرگ‌ترها و همسالان
شایستگی‌های اجتماعی	مسئولیت‌پذیری	<ul style="list-style-type: none"> - انجام صحیح و به‌موقع تکالیف و فعالیت‌ها - استفاده صحیح از وسایل شخصی و عمومی - رعایت مقررات کلاس و مدرسه - رعایت نظم و ترتیب در انجام فعالیت‌ها و برنامه‌ها
	مشارکت در کار گروهی	<ul style="list-style-type: none"> - ایفای نقش محوله در گروه - رعایت نوبت - ارائه نظر و پیشنهاد خود به دیگران - گوش دادن به نظرات دیگران
شایستگی‌های یادگیری	احترام به ارزش‌های ملی و مذهبی	<ul style="list-style-type: none"> - حساسیت نسبت به رعایت ارزش‌های ملی و مذهبی - مشارکت در برگزاری مراسم و مناسبت‌ها
	توجه به مطالعه و کتاب‌خوانی	<ul style="list-style-type: none"> - استناد به مطالبات خود در گفتگوها - عضویت فعال در کتابخانه - جمع‌آوری اطلاعات از منابع مختلف در پاسخ به سوال موجود
شایستگی‌های یادگیری	تلاش برای یادگیری بیشتر در مکان‌ها و زمان‌های مختلف	<ul style="list-style-type: none"> - کنجکاوی و پرسش‌گری - تجسم، تحلیل، خلاصیت و نوآوری در انجام فعالیت‌ها - تأمل در مورد مسائل - ارزیابی یک موضوع از جنبه‌های مختلف براساس ملاک‌های داده شده

کلیدواژه‌ها

❖ **ارزشیابی:** به فرایند نظام‌دار برای جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات به منظور تعیین میزان تحقق اهداف موردنظر، براساس ملاک‌ها و معیارهای مشخص شده، اطلاق می‌شود.

❖ **ارزشیابی پیشرفت تحصیلی:** فرایند منظم جمع‌آوری اطلاعات به منظور بررسی، داوری و قضاوت در مورد تلاش‌های یادگیری دانش‌آموزان و فعالیت‌های معلم در دستیابی به اهداف آموزشی و پرورشی براساس ملاک‌های معین است.

❖ **ارزشیابی توصیفی:** شیوه‌ای از ارزشیابی تحصیلی – تربیتی است که اطلاعات لازم، معتبر و مستند برای شناخت دقیق و همه‌جانبه فراگیران در ابعاد مختلف یادگیری، با استفاده از ابزارها و روش‌های مناسب مانند کار پوشه، آزمون‌ها (با تأکید بر آزمون‌های عملکردی) و مشاهدات در طول فرایند یاددهی – یادگیری به دست می‌آید؛ تا براساس آن بازخوردهای کیفی مورد نیاز برای کمک به یادگیری و یاددهی بهتر در فضای روانی و عاطفی مطلوب برای دانش‌آموز، معلم و اولیاء حاصل آید.

❖ **ارزشیابی تکوینی:** نوعی از ارزشیابی است که در طول فرایند یاددهی – یادگیری به طور پیوسته و مداوم برای شناسایی و تقویت قوت‌ها و شناسایی و رفع ضعف‌ها، موانع و مشکلات یادگیری فراگیران صورت می‌گیرد.

❖ **ارزشیابی پایانی:** به منظور تشخیص تحقق اهداف آموزشی – تربیتی در پایان نوبت و یا سال تحصیلی از طریق جمع‌بندی و تحلیل نتایج ارزشیابی‌های تکوینی و سایر اطلاعات به دست آمده، صورت می‌پذیرد و نتایج آن به شکل توصیفی گزارش می‌شود.

❖ **آزمون:** ابزاری است برای اندازه‌گیری و سنجش آموخته‌های دانش‌آموزان در قالب سؤالات کتبی، شفاهی و موقعیت‌های عملی.

❖ **آزمون مداد – کاغذی:** مجموعه سؤالات کتبی است که توسط دانش‌آموزان به صورت نوشتاری پاسخ داده می‌شود.

❖ **آزمون عملکردی:** ابزاری است که به وسیله آن عملکرد، تلاش و فعالیت‌های دانش‌آموز در موقعیت‌های عملی و قابل مشاهده سنجیده می‌شود.

❖ **کارپوشه:** مجموعه‌ای هدفمند از نمونه فعالیت‌ها و کارهای مختلف دانش‌آموز است که به منظور مستند کردن فرایند تلاش و پیشرفت و موفقیت او در طول سال تحصیلی با مشارکت دانش‌آموز، معلم و اولیاء جمع‌آوری، طبقه‌بندی و مدیریت می‌شود.

❖ **ثبت مشاهدات:** روشی است برای ثبت و توصیف وقایع و رفتارهای قابل مشاهده دانش‌آموز، در حیطه‌های مختلف که اطلاعات مناسبی را برای شناخت دقیق‌تر دانش‌آموز در اختیار معلم و اولیاء قرار می‌دهد.

❖ **بازخورد:** فرایندی است که در آن معلم، واکنش‌های خود را در قبال تلاش و عملکرد دانش‌آموز، با هدف راهنمایی، تشویق و کمک به وی و با استفاده از روش‌ها و ابزارهای مختلف (کلامی، غیرکلامی، مکتوب و...) ارائه می‌دهد.

❖ **فرایند یادگیری:** فعالیت‌ها و اقداماتی است که دانش‌آموز با راهنمایی و هدایت معلم برای دستیابی به اهداف آموزشی- تربیتی پیش‌بینی شده، انجام می‌دهد.

❖ **گزارش پیشرفت تحصیلی- تربیتی:** جمع‌بندی اطلاعات و نتایج ارزشیابی‌های تکوینی که در طول فرایند یاددهی- یادگیری با ابزارهای مناسب صورت گرفته و ارائه تصویری کلی از آموخته‌ها، مهارت‌ها، توانایی‌ها و نگرش‌های دانش‌آموز به منظور تقویت نقاط قوت و رفع موانع یادگیری دانش‌آموز است.

❖ **اهداف برنامه درسی:** اهدافی است که توسط برنامه‌ریزان درسی برای دوره، پایه و عناوین درسی ابتدایی، پیش‌بینی شده و به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش می‌رسد.

❖ **وضعیت آموزشی- تربیتی:** شرایط، موقعیت و جایگاه دانش‌آموز است که در فرایند یادگیری با توجه به مستندات جمع‌آوری شده در خصوص یادگیری و رفتار او تعیین می‌شود.

❖ **فعالیت‌های مکمل:** فعالیت‌هایی است که معلم یا مربی به منظور غنای فرایند یاددهی- یادگیری علاوه بر آنچه که در کتاب‌های درسی پیش‌بینی می‌شود- در نظر می‌گیرد تا فرصت‌های یادگیری بهتری را برای دانش‌آموز فراهم کند.

❖ **درس پژوهی:** پژوهش‌هایی است که دانش‌آموز در ارتباط با موضوعات درسی با هدایت و راهنمایی معلم یا مربی انجام می‌دهد.

❖ **پروژه:** مجموعه فعالیت‌های هدفمندی است که معلم یا مربی برای تعمیق، تثبیت و کاربست یادگیری دانش‌آموز به صورت فردی و گروهی تعیین می‌کند.

❖ **کلاس‌های جبرانی:** جلسات آموزشی اضافه بر ساعات درسی عادی دانش‌آموزان است که به منظور جبران ضعف‌های درسی آنها در چارچوب قوانین و مقررات شورای عالی، توسط مدرسه پیش‌بینی می‌شود.

❖ **فوق برنامه:** فعالیت‌ها و برنامه‌هایی هستند که در برنامه درسی یا جدول ساعات مدرسه منظور نشده‌اند ولی زیر نظر مدرسه یا در مراکز مکمل مدرسه زیر نظر منطقه یا ناحیه و به انتخاب دانش‌آموزان انجام می‌گیرند.

❖ **مقیاس:** یک مفهوم قراردادی است که براساس آن میزان عملکرد دانش‌آموزان در دستیابی به اهداف سنجیده و تعیین می‌شود.

منابع و مآخذ

- ۱- تلخایی، محمود؛ بازاندیشی در فرایند آموزش، تهران، آیت، ۱۳۸۴.
- ۲- حسنی، محمد و احمدی، حسین. ارزشیابی توصیفی، الگویی نو در ارزشیابی تحصیلی. چاپ اول، ۱۳۸۴.
- ۳- حسنی، محمد. سخنرانی در کارگاه غنی‌سازی کتاب‌های درسی پایه اول ابتدایی از منظر ارزشیابی توصیفی. خرداد ۱۳۸۸.
- ۴- حسنی، محمد. راهنمای اجرای ارزشیابی کیفی توصیفی در کلاس درس، چاپ نهم، ۱۳۸۸.
- ۵- حسنی، محمد. کژتابی‌های ذهنی، روزنامه همشهری، ۸۸/۱۰/۱۹.
- ۶- رستگار، طاهره. ارزشیابی در خدمت آموزش. چاپ اول، تهران، منادی تربیت، ۱۳۸۲.
- ۷- رستگار، طاهره. راهنمای معلم در ارزشیابی علوم تجربی ۵ (پنجم دبستان). چاپ اول، تهران، مدرسه، ۱۳۸۲.
- ۸- «رشد آموزش ابتدایی»، دوره نهم، دی ماه ۱۳۸۴.
- ۹- «رشد معلم»، دوره بیست و چهارم، اسفند ماه ۱۳۸۴.
- ۱۰- سیف، علی‌اکبر. روش‌های اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی. تهران، دوران، ۱۳۷۵.
- ۱۱- کترادرگ، ادوارد. سنجش و یادگیری در دبستان. ترجمه علیرضا کیامنش و کامران گنجی، تهران، رشد، ۱۳۸۲.
- ۱۲- فراهانی، مهدی. مقدمه‌ای بر ارزشیابی کیفی آموخته‌های فراگیران. چاپ اول، منادی تربیت، ۱۳۸۴.
- ۱۳- مجموعه مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش، دبیرخانه شورای عالی آموزش و پرورش، تهران ۱۳۸۵.
- ۱۴- تایلور، استوارت و همکاران. تلفیق آموزش و ارزشیابی. ترجمه طاهره رستگار، تهران، علوم نوین، ۱۳۸۸.
- ۱۵- کلیه کتاب‌های درسی دوره ابتدایی.
- ۱۶- کلیه راهنماهای معلم دروس دوره ابتدایی.

باسمه تعالی
پرسشنامه نظرخواهی درباره راهنمای معلم در ارزشیابی توصیفی

نام و نام خانوادگی :	استان محل خدمت :	شهرستان/روستا :	مدرسه :
سابقه اجرای طرح :	شماره تماس :	نشانی پست الکترونیکی :	پایه تدریس :

همکار گرامی

بدون تردید، نظرات و تجربیات ارزشمند شما در مورد اجرای طرح ارزشیابی توصیفی و کتاب راهنمای آن در محیط واقعی، مهم ترین منبع برای بازنگری کتاب و متناسب سازی آن با نیازهای آموزشی می باشد. بدین منظور پرسشنامه ذیل تدوین شده است. خواهشمند است پس از تکمیل آن را به نشانی دفتر برنامه ریزی و تألیف کتب درسی ارسال نمایید. امید است با نظرات و پیشنهادهای سازنده ما را در رفع نواقص کتاب یاری رسانید.

۱- به نظر شما تا چه اندازه معلمان می توانند با مطالعه کتاب اطلاعات لازم در خصوص ارزشیابی توصیفی را کسب کنند؟
دلایل خود را ذکر فرمایید.

بسیار زیاد زیاد تا حدودی کم بسیار کم

آیا نیاز است مطالب دیگری نیز در کتاب گنجانده شود؟

۲- چه بخش هایی از کتاب نیاز به توضیح بیشتری دارد؟ لطفاً با ذکر شماره صفحات دلایل خود را مرقوم فرمایید.

۳- آیا جداول اهداف، نشانه های تحقق و سطوح عملکرد برنامه های درسی، اهداف برنامه های درسی پایه مورد نظر را پوشش می دهد؟

بله خیر

لطفاً دلایل خود را بیان نمایید.

۴- آیا سطوح عملکرد اهداف ارائه شده در فصل سوم از سازماندهی منطقی و مناسبی برخوردار است؟
بله خیر در صورت انتخاب پاسخ خیر، دلایل خود را مرقوم فرمایید.

۵- آیا نشانه‌های تحقق اهداف و سطوح عملکرد آنها از وضوح و شفافیت کافی برخوردار است؟
بله خیر لطفاً دلایل خود را مرقوم فرمایید.

۶- آیا محتوای فصل سوم کتاب برای ارزش‌گذاری و قضاوت دربارهٔ پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کافی می‌باشد؟
بله خیر در صورت انتخاب پاسخ خیر، دلایل خود را به تفکیک موضوعات درسی ذکر نمایید.

۷- هرگونه پیشنهاد و توصیهٔ دیگری برای بهبود و اصلاح کتاب دارید لطفاً مرقوم فرمایید.

از همکاری شما سپاسگزاریم

تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شمارهٔ ۴ آموزش و پرورش، شماره ۲۷۴، کد پستی ۱۵۸۴۷۴۱۳۳۵،
صندوق پستی: ۱۵۸۵۵/۳۶۳، پست الکترونیکی: talif@talif.sch.ir